

СЕКЦІЯ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ КАДРІВ

А.О. Каграманян, С.В. Кошевий, Г.Ф. Арбузов

ТЕХНІКА ЗВОРОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ НА ЗАНЯТТЯХ ЗІ СЛУХАЧАМИ ФАКУЛЬТЕТУ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

1. Під зворотним зв'язком розуміється фіксація реакції слухачів на навчальну інформацію та спосіб її викладення, визначення її причин і, відповідно до цього, корегування дій викладача. Володіння викладачем технікою зворотного зв'язку суттєво підвищує ефективність лекцій і практичних занять. Актуальність застосування цієї техніки в роботі зі слухачами ФПК зумовлена психологічними особливостями дорослих людей, їхньої потребою висловити власну думку чи ставлення, а також завданнями переконливого впливу викладача у процесі діагностики початкових професійних установок, корекції негативних програм, алгоритмів діяльності, які були сформовані попереднім навчанням і самостійною практикою, та формуванням нових професійних установок.

2. Особливість механізму зворотного зв'язку полягає в тому, що слухачі спонтанно, без будь-яких зусиль транслиують інформацію про свою реакцію на дії викладача, а останній має свідомо визначати причини появи певних сигналів зворотного зв'язку, відбирати й застосовувати оптимальні прийоми впливу на аудиторію.

3. Під час навчального заняття виникає зворотний зв'язок щонайменше трьох видів: **комунікативно-операційний** (реакція слухачів на навчальну інформацію): рівень уваги, ступінь зацікавленості, рівень шумового фону в аудиторії, ведення записів та ін.; **кінетичний** (рухи слухачів): спрямованість поглядів, вирази облич, жвавість жестикуляції, пози слухачів, їх зміни тощо. У лекційному, переважно монологічному спілкуванні, цей вид зворотного зв'язку є найінформативнішим; **вербальний** (мовленнєві дії слухачів): розмови, репліки, уточнення, прохання, висловлювання суджень, формулювання запитань, відповіді на запитання викладача та ін.

4. Важливою передумовою ефективного зворотного зв'язку є створення позитивної атмосфери спілкування (вияв доброзичливості, поваги до слухачів та їх думок; звертання; уточнювальні запитання; поради щодо способів застосування нової інформації тощо).

5. Цілеспрямована безпосередня організація та активізація зворотного зв'язку у процесі викладання навчального матеріалу здійснюється комплексом прийомів:

– відчуття аудиторії, урахування її емоційного настрою, ставлення до навчального курсу, теми; питання до викладача; вступ, який забезпечує увагу та зацікавленість слухачів; апеляція до їхніх пізнавальних, практичних, професійних інтересів; привертання підвищеної уваги до певних аспектів навчальної інформації;

– прогнозування можливих запитань, реплік та інших дій слухачів;

– спостереження за реакцією аудиторії та внесення відповідних змін у процес навчального заняття (зміна швидкості та гучності мовлення, паузи, гумор, жарт, нейтралізація «криз уваги», влучна реакція на перешкоди, що виникають та ін.);

– постановка риторичних, апелятивних, альтернативних запитань; застосування проблемного викладу матеріалу, методу «провокацій»; діалог зі слухачами, міркування вголос, навмисна помилка, висвітлення дискусійних аспектів; запрошення висловити власну думку, ставлення до позитивних і негативних наслідків нових підходів; заперечення, розповідь про власний досвід; пропозиція ставити запитання викладачу, заохочення таких запитань тощо.

Корегуючи свою діяльність за зворотним зв'язком, викладачу слід орієнтуватися в основному на усереднену реакцію аудиторії, але з урахуванням реагування окремих слухачів. Засоби впливу мають бути адекватними діям аудиторії.

Д.С. Козодой

ДО ПИТАННЯ ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ОПЕРАТИВНО-РЯТУВАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ З ЛІКВІДАЦІЇ НАСЛІДКІВ АВАРІЙ З НЕБЕЗПЕЧНИМ ВАНТАЖЕМ

Розвиток технологій обумовлює появу нових найменувань вантажів, які мають високу ступінь небезпеки. Відповідно, частка речовин, виробів і матеріалів, що володіють вказаними властивостями, у загальному вантажопотоці залізничного транспорту постійно збільшується. Споживачами речовин, виробів і матеріалів, що володіють небезпечними властивостями, є переважна більшість галузей промисловості України, що викликає необхідність у практично безперервному перевезенні таких речовин залізничним транспортом. За таких умов інтенсифікація перевезень небезпечних вантажів зростає імовірність виникнення аварійних ситуацій з небезпечними вантажами.

Аварійні ситуації при перевезенні небезпечних вантажів залізничним транспортом можуть призводити до тяжких наслідків: загибелі людей і тварин, значним руйнуванням, забрудненню місцевості та інше. Оперативність і правильність прийняття рішень з ліквідації наслідків аварійної ситуації відіграє важливу роль.